

Julkaisuvapaa 6.12.2018 klo 13

ITSENÄISYYSPÄIVÄN EKUMENINEN JUMALANPALVELUS 6.12.2018 Helsingin tuomiokirkko

Arkkipiispa Tapio Luoma

2. Aik. 1: 7-12

Sata vuotta sitten maassamme vietettiin ensimmäistä valtiollisen itsenäisyytemme vuosipäivää. Elettiin ankaria aikoja. Euroopassa aseet olivat juuri vaienneet, kun suuri sota oli viimein loppunut. Meillä Suomessa nuori kansakunta oli kokenut raivoisan sisällissodan. Jälkimmäisen se jätti ihmisten mieliin syvät jäljet. Tapahtumien muisto elää yhä.

Niinpä kuluneen vuoden aikana on puhuttu paljon sovinnosta. On käyty uudelleen läpi sadan vuoden takaisia tapahtumia ja niihin johtaneita syitä. On tehty tiliä menneen kanssa ja kysytty, miksi julmaan vihanpitoon ajaututtiin. On tutustuttu tavallisten suomalaisten tarinoihin ja pohdittu, miltä rintamalinjan eri puolille joutuneista ihmisistä tuntui. On haluttu kuulla, muistaa, kohdata tapahtunutta, katsoa yhdessä yhteiseen menneisyyteen, josta on kasvanut tämä hetki, jota nyt elämme.

Sovinnossa on aina kysymys kohtaamisesta. Siinä vääryyttä kokeneet ja syyllisyyttä kantavat katsovat samaa tapahtumaa eri puolilta. He tunnistavat tapahtuneen, teot ja niiden seuraukset, haavat ja kivun. Sovintoa etsivät katsovat toisiaan silmiin. He koettavat tavoittaa toisissaan sen, mikä tekee heistä ihmisiä, ainutkertaisia ja kunnioitettavia. Sovinto solmitaan ihmisten välille.

Sovinto voi kuitenkin olla muutakin kuin anteeksiantoa ja vihanpidon lakkaamista yksilöiden välillä. Sovinto on myös yhteiskunnallinen tila, joka ilmenee yhteiskuntarauhana. Sen rakentamisessa tarvitaan jokaista. Yhteiskuntarauhan ylläpitäminen edellyttää vääryyksien korjaamista ja ehkäisemistä, oikeudenmukaisuuden toteutumista ja tasapuolista kohtelua. Tällainen sovinnon tilan ylläpitäminen on julkisen vallan tehtävä. Kun eduskunta säätää lakeja, se pyrkii niiden valmistelussa ottamaan tasapuolisesti huomioon erilaiset näkökulmat. Kun viranomaiset soveltavat lakeja käytäntöön, heidän ohjenuoranaan on kansalaisten yhdenvertaisuus. Ja kun tuomioistuimet käsittelevät niille tulevia asioita, ne pyrkivät oikeudenmukaisiin ratkaisuihin eri osapuolten välillä. Näin ne pitävät jokainen omalta osaltaan yllä sovinnontilaa, jonka vastakohta olisi kaaos.

Sovinto ja kaaos olivat vaihtoehdot myös silloin, kun Jumala ilmestyi kuningas Salomolle ja lupasi täyttää mahtavan hallitsijan minkä tahansa pyynnön. Mikä ihmeellinen lupaus! Kaikki oli äkkiä mahdollista. Mitä kauaskantoisimmat ja mielikuvituksellisimmat toiveet saattoivat nyt toteutua. Salomo sai mahdollisuuden pyytää itselleen rikkautta, omaisuutta, kunniaa, vihollisten tuhoutumista ja pitkää ikää. Kuninkaan toiveet olisivat täyttyneet, mutta mitä se olisi merkinnyt kansalle?

Kuningas Salomo sai Jumalalta ainutlaatuisen tarjouksen: ”Pyydä, mitä haluat, niin annan sen sinulle.” Nyt oli mahdollista keskittyä kysymään, mitä minä haluan ja mikä minun kannaltani olisi helpointa ja tyydyttävintä. Kuninkaan vastauksesta riippuisi, millainen olisi hänen hallitsemansa valtion tulevaisuus.

Salomon yllättävä vastaus kertoo, ettei hän ollut hallitsijana kuka tahansa: ”*Herra Jumala. Olet pannut minut hallitsemaan kansaa, joka on monilukuinen kuin maan tomuhiukkaset. Anna siis minulle viisautta ja taitoa, että osaisin oikealla tavalla johtaa tätä kansaa! Kuinka sinun suurta kansaasi muuten voisi hallita?*”

Oman edun tavoittelu ja oman aseman varmistaminen eivät olleet päällimmäisinä Salomon mielessä. Sen sijaan hän pyysi Jumalalta viisautta.

Salomon rukous valottaa monipuolisesti sitä, mitä viisaus on. Viisaus etsii sellaista hyvää, joka koskee mahdollisimman monia. Viisaus pyrkii hahmottamaan kokonaisuuksia, jotta yksittäiset ratkaisut eivät jäisi irrallisiksi vaan olisivat sopusoinnussa toistensa kanssa.

Salomo halusi viisautta ja taitoa hallitakseen suurta kansaansa oikein. Viisaus oppii kokemuksesta mutta karttaa jälkiviisautta. Viisaus tähyää määrätietoisesti tulevaisuuteen ja säilyttää toivonsa suurtenkin vaikeuksien keskellä. Viisaus etsii oikeudenmukaisuutta, sillä sen varaan rakentuu rauha. Sanalla sanoen, viisaus etsii sovintoa – sovintoa ihmisten välille ja sovinnon edellytyksiä yhteiskunnassa.

Viisautta tarvitaan erityisesti silloin, kun ilmapiiri kiristyy, kun ihmiset ajautuvat vastakkaisiin leireihin ja kun hyvän tulevaisuuden tavoittelemisessa ei enää pidetä kaikkia mukana. Viisaus ei tee itsestään numeroa toisin kuin se älykkyyden muoto, joka etsii puheissa ja sosiaalisen median kentillä nopeita ja helppoja irtopisteitä näppärillä sutkauksilla ja nolaavilla sivalluksilla. Viisaus katselee todellisuutta ja ristiriitoja lempeästi ja kärsivällisesti. Viisaus luottaa siihen, että vaikeudet voitetaan.

Lopuksi kuningas Salomon rukous paljastaa viisaudesta vielä yhden olennaisen piirteen. Salomo pyysi viisautta Jumalalta. Viisaus on jotakin niin suurta, että kukaan ihminen tai mikään ryhmä ei voi sitä omistaa ja varata vain omaan käyttöönsä. Viisautta ei kukaan voi vaatia omakseen eikä alistaa palvelemaan omia tarkoitusperiään. Sen sijaan viisautta voi kyllä etsiä ja pyytää ja toivoa omakseen. Viisaus on Jumalan suuri lahja.

Yhteiskunta tarvitsee rauhaa, vakautta ja hyvinvointia. Niiden ylläpitäminen edellyttää oikeudenmukaisuutta ja jatkuvaa valmiutta etsiä sovintoa monenlaisten jännitteiden puristuksessa. Tässä kaikessa tarvitaan viisautta. Juuri viisautta me olemme tänään kokoontuneet tänne Helsingin tuomiokirkkoon Jumalalta pyytämään. Samalla kun kiitämme Jumalaa isänmaastamme, me rukoilemme sen ja kaikkien täällä asuvien puolesta ja pyydämme, että viisaus voisi meitä ohjata.